

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	välisleping
Teksti liik:	algtekst
Jõustumise kp:	16.02.1997
Avaldamismärge:	RT II 1994, 20, 62

Eesti Vabariigi Valitsuse ja Ameerika Ühendriikide Valitsuse vaheline investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse leping

Vastu võetud 19.04.1994

Lepingu ratifitseerimise seadus

Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse vahelise investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse lepingu protokoll

Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta

Eesti Vabariigi Valitsus ja Ameerika Ühendriikide Valitsus (edaspidi «lepingupoole»);

soovides edendada laialdasemat omavahelist, ühe lepingupoole kodanike ja kompaniide investeringute alast, majanduslikku koostööd teise lepingupoole territooriumil;

tunnistades, et leping sellistele investeringutele antava käsitlemise kohta stimuleerib erakapitali vooge ja lepingupoolte majanduslikku arengut;

nõustudes, et investeringute õiglane ja võrdväärne käsitlemine on soovitatav säilitamiseks investeringutele stabiilset keskkonda ja majandusressursside võimalikult efektiivseks kasutamiseks;

tunnistades, et majandus- ja ärisidemete arendamine võib kaasa aidata mõlema lepingupoole töötajate heaolule ja soodustada töötajate rahvusvaheliselt tunnustatud õiguste austamist;

märkides ära lepingupoolte vahelisi kahepoolset enamsoodustusrežiimi lepingut 2. märtsist 1925. a. (RT 1925, 115/116, 76) ja kahepoolset sõpruse, kaubanduse ja konsulaarsuhete lepingut 23. detsembrist 1925. a. (RT 1926, 31, 43);

lähtudes nende 17. septembri 1992. aasta kahepoolse kaubanduse ja investeringute alaste suhete lepingu artiklist 3; ning

olles otsustanud sõlmida lepingu, mis käsitleb investeringute soodustamist ja vastastikust kaitset;

on kokku leppinud alljärgnevas:

Artikkel I

1. Käesolevas lepingus,

(a) «investeering» tähendab igasugust investeringut ühe lepingupoole territooriumil, mida otseselt või kaudselt omavad või kontrollivad teise lepingupoole kodanikud või kompaniid, nagu näiteks omakapital, võlg ja teenindus- ning investeringukontraktid; ja hõlmab:

(i) materiaalsel ja immateriaalsel vara, sealhulgas õigusi, nagu näiteks hüpoteegi-, pandi-, tagatisõigusi;

(ii) kompaniid või kompanii aktsiaid või muid osalusvorme kompaniis või selle varas;

(iii) nõudeõigust rahale või nõudeõigust majanduslikku väärtust omavale tegevusele, mis on seotud investeringuga;

(iv) intellektuaalset omandit, mis hõlmab *inter alia* õigusi, mis puudutavad:

kirjandus- ja kunstiteoseid, sealhulgas helisalvestisi;

leiutisi kõigis inimtegevuse valdkondades;

tööstusdisainlahendusi;

pooljuhtskeeme;

<https://www.riigiteataja.ee/index.html>

kaubandussaladusi, oskusteavet ja konfidentsiaalsed äriinformatsiooni; ja kaubamärke, teenindusmärke ning kaubanimed; ja

- (v) kõiki seaduse või kontrakti teel antud õigusi ning kõiki seadusest tulenevaid litsentse ja lubasid;
- (b) lepingupoole «kompanii» tähendab igasugust korporatsiooni, kompaniid, assotsiatsiooni, osaühingut või muud organisatsiooni, mis on seaduslikult moodustatud ühe lepingupoole või tema administratiivse allüksuse seaduste ja määruste alusel, olgu see siis organiseeritud rahalise kasumi saamise eesmärkidel, era- või valitsuse omanduses või kontrolli all või mitte;
- (c) lepingupoole «kodanik» tähendab füüsilist isikut, kes on lepingupoole kehtiva seadusandluse järgi selle kodanik;
- (d) «tulu» tähendab summat, mis tuleneb investeringust või on sellega seotud, kaasa arvatud kasum; dividendid; intressid; kapitali juurdekasv; litsentsilõiv; juhtimise, tehnilise abi või mõni muu tasu; või tulud naturaalselt;
- (e) «seotud tegevused» hõlmavad kompaniide, nende harude, agentuuride, kontorite, vabrikute või muude rajatiste organiseerimist, kontrolli, töötamist, hooldust ja korraldust äritegevuseks; kontraktide koostamist, toimet ja rakendamist; igasuguse vara, sealhulgas ka intellektuaalse omandi õiguste omandamist, kasutamist, kaitset ja korraldust; aktsiaosakute ja muude väärtpaberite ostu, väljalaset ja müüki; ja välisvaluuta ostu impordiks;
- (f) «riigiettevõtte» tähendab ettevõtet, mida lepingupool omab või kontrollib osaluse läbi omandis;
- (g) «delegeerimine» hõlmab seadusandlikku kontsessiooni ja valitsuse korraldust, direktiivi või muud akti, mis annab riigiettevõttele või -monopolile, või mis volitab riigiettevõtet või -monopoli kasutama, valitsusasutuse volitusi.

2. Kumbki lepingupoolel on õigus keelduda andmast mistahes kompaniile käesolevast lepingust tulenevaid soodustusi, kui see kompanii kuulub mõne kolmanda riigi kodanike kontrolli alla, ja kui teise lepingupoole kompanii puhul ei arenda see kompanii mingit olulist äritegevust teise lepingupoole territooriumil või kui ta kuulub sellise kolmanda riigi kodanike kontrolli alla, kellega keelduval lepingupoolel ei ole normaalseid majandussidemeid.

3. Igasugune muutus varade investeerimise või reinvesteerimise vormis ei mõjuta nende olemust investeringutena.

Artikkel II

1. Kumbki lepingupool lubab ja kohtleb investeringuid ja nendega seotud tegevusi mitte vähem soodsatel alustel kui sarnases olukorras oma riigi kodanike või kompaniide, või kolmandate riikide kodanike või kompaniide investeringuid või nendega seotud tegevusi, olenevalt sellest, milline neist on soodsaim, arvestades kummagi lepingupoole õigust teha või säilitada erandeid, mis kuuluvad käesoleva lepingu lisas loetletud majandusharude või valdkondade alla. Kumbki lepingupool nõustub informeerima teist lepingupoolelt vastavalt viimase palvele kõigist lisas loetletud sektoreid ja valdkondi puudutavatest seadustest ja määrustest. Veelgi enam, kumbki lepingupool nõustub piirama selliseid erandeid miinimumini. Ükski tulevikus kummagi lepingupoole poolt tehtav erand ei kehti investeringute kohta, mis on olemas selles majandusharus või valdkonnas erandi jõustumise hetkel. Käsitlus, mis on antud vastavalt nendele eranditele, ei tohi olla mitte vähem soodne kui sarnases olukorras kolmanda riigi kodanike või kompaniide investeringutele ja seotud tegevustele antud käsitlus, välja arvatud juhul, kui lisas on ette nähtud teisiti.

2. (a) Mitte miski käesolevas lepingus pole ette nähtud piiramaks lepingupoole õigust säilitada või asutada riigiettevõtet.

(b) Kumbki lepingupool kindlustab, et iga riigiettevõtte, mida ta säilitab või asutab, ei tegutse viisil, mis ei vasta lepingupoole kohustustele käesoleva lepingu alusel, ükskõik millal selline ettevõtte kasutab ükskõik milliseid regulatiivseid, administratiivseid või valitsuslikke volitusi, mida lepingupool on talle delegeerinud, nagu näiteks õigus eksproprieerida, anda litsentse, kinnitada kommertsülekandeid või kehtestada kvoote, tasusid või teisi koormisi.

(c) Kumbki lepingupool kindlustab, et iga riigiettevõtte, mida ta säilitab või asutab, rakendab paremat riiklikust või enamsoodustatud käsitlusest kaupade või teenuste müümisel lepingupoole territooriumil.

3. (a) Investeringutele antakse igal ajal õiglane ja võrdväärne käsitlus, neil on õigus täielikule kaitsele ja julgeolekule ning ühelgi juhul ei ole nendele antav käsitlus vähem soodne, kui seda nõuab rahvusvaheline õigus.

(b) Kumbki lepingupool ei kahjusta mingil viisil omavoliliste või diskrimineerivate abinõudega

investeeringute juhtimist, käitamist, hooldust, kasutamist, omamist, omandamist, laiendamist ega korraldamist. Vaidluste lahendamise eesmärkidel vastavalt artiklitele VI ja VII võib abinõu olla omavoliline või diskrimineeriv, hoolimata sellest, kas lepingupoolel on olnud võimalus või kas ta on rakendanud võimalust lasta see abinõu läbi vaadata ühe lepingupoole kohtute või administratiivkohtute poolt.

(c) Kumbki lepingupool täidab kõiki kohustusi, mis ta on investeeringutega seoses endale võtnud.

4. Vastavalt seadustele, mis puudutavad välismaalaste riiki sissesõitu ja seal viibimist, võivad kummagi lepingupoole kodanikud siseneda ja jääda teise lepingupoole territooriumile eesmärgiga rajada, arendada, korraldada neid investeeringuid või anda nõu nende töötamise kohta, millesse need kodanikud või neid palganud esimese lepingupoole kompanii on paigutanud või on paigutamas olulisel määral kapitali või muid vahendeid.

5. Kompaniid, mis on seaduslikult asutatud vastavalt ühe lepingupoole kehtivatele seadustele või määrustele ja mis on investeeringud, võivad palgata juhtivpersonalit omaenda valikul, sõltumata kodakondsusest.

6. Kumbki lepingupool ei esita investeeringute rajamisele, laiendamisele või hooldusele tegutsemise tingimusi, mis nõuavad või kehtestavad kohustusi eksportida toodetud kaupu, või mis määravad ära, et kaubad või teenused peavad olema ostetud kohapeal, või mis esitavad muid sellesarnaseid nõudmisi.

7. Kumbki lepingupool teeb kättesaadavaks tõhusad abinõud nõudmiste esitamiseks ja õiguste rakendamiseks investeeringute, investeerimislepingute ja investeerimislubade suhtes.

8. Kumbki lepingupool avalikustab kõik seadused, määrused, administratiivpraktika ja -protseduurid ning juriidilised otsused, mis puudutavad või mõjutavad investeeringuid.

9. Ameerika Ühendriikide poolt vastavalt käesoleva artikli tingimustele Eesti Vabariigi kodanike ja kompaniide investeeringutele ja seotud tegevusele antud käsitus on igas Ameerika Ühendriikide osariigis, territooriumil või valduses mitte vähem soodne, kui käsitus, mis on antud Ameerika Ühendriikide kodanikele, kes alaliselt elavad teistes Ameerika Ühendriikide osariikides, territooriumidel või valdustes, ning teiste Ameerika Ühendriikide osariikide, territooriumide või valduste seaduste ja määruste alusel seaduslikult asutatud kompaniide investeeringutele ja seotud tegevustele.

10. Käesoleva lepingu enamsoodustussätted ei kehti soodustuste kohta, mida kumbki lepingupool annab kolmanda riigi kodanikele ja kompaniidele, lähtudes:

(a) sellel lepingupoolel lasuvatest kohustustest, mis tulenevad vabakaubanduspiirkonna või tolliliidu täieõiguslikuks liikmeks olemisest; või

(b) sellel lepingupoolel lasuvatest kohustustest, mis tulenevad mõnest mitmepoolsest rahvusvahelisest lepingust üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe raames ja mis jõustub peale käesoleva lepingu allakirjutamist.

11. Lepingupoolel tunnistavad ja nõustuvad, et «seotud tegevused» hõlmavad piiramatult selliseid tegevusi nagu:

(a) frantsiiside või litsentside alusel õiguste andmist;

(b) juurdepääsu registreerimistele, litsentsidele, lubadele ja muudele kinnitustele (mis antakse kõigil puhkudel välja viivitamatult);

(c) juurdepääsu rahandusinstituutidele ja krediiturgudele, kaasa arvatud fondide laenamist;

(d) juurdepääsu oma fondidele, mida hoitakse rahandusinstituutides;

(e) varustuse, mis on vajalik äritegevuse normaalseks juhtimiseks, importimist ja paigaldamist sealhulgas, kuid mitte ainult, kontorivarustust, autosid ja selliselt imporditud igasuguse varustuse ja autode eksportimist;

(f) ärialase informatsiooni levitamist;

(g) turu-uuringute läbiviimist;

(h) kaubandusesindajate, sealhulgas agentide, konsultantide ja hulгимүүжate nimetamist ning nende osalemist kaubandusmessidel ja edendusüritustel;

(i) kaupade ja teenuste turustamist, sealhulgas ka riigisiseste jaotus- ja turustussüsteemide kaudu aga ka reklaami ja otseste isiklike ja kompaniidevaheliste kontaktide teel;

(j) juurdepääsu kommunaalteenustele, ühiskondlikele teenustele ja äritegevuseks ruumide

üürimisele mitte-diskrimineerivate hindadega, kui hinnad on kehtestatud või kontrollitavad valitsuse poolt; ja

(k) juurdepääsu toorainele, igat liiki sisenditele ning teenustele mitte-diskrimineerivate hindadega, kui hinnad on kehtestatud või kontrollitavad valitsuse poolt.

Artikkel III

1. Investeeringuid ei eksproprieerita ega natsionaliseerita otseselt ega kaudselt eksproprieerimise või natsionaliseerimisega («eksproprieerimine») võrdväärseid abinõusid rakendades, välja arvatud: ühiskondlikel eesmärkidel; mitte-diskrimineerival viisil; viivitamatu, adekvaatse ja efektiivse kompensatsiooni maksmisel; ja kooskõlas vastava seadusandlusega ning artiklis II 3 toodud käsitluse üldpõhimõtetega. Kompensatsioon peab olema võrdväärne eksproprieeritud investeeringute õige turuväärtusega vahetult enne, kui algatati või sai teatavaks eksproprieerimisprotsess, olenevalt sellest, kumb neist toimus varem; olema arvestatud vabalt konverteeritavas valuutas sel hetkel kehtiva vahetuskursi alusel; olema makstud viivitamatult; hõlmama intresse majanduslikult mõistliku määra järgi alates eksproprieerimise kuupäevast; olema täielikult realiseeritav; ja vabalt ülekantav.

2. Kummagi lepingupoole kodanikul või kompaniil, kes väidab, et kogu või osa tema investeeringust on eksproprieeritud, on õigus teise lepingupoole vastavate kohtu- või administratiivvõimude poolsele viivitamatule läbivaatusele tegemaks kindlaks, kas on toimunud selline eksproprieerimine ja kui on, siis kas selline eksproprieerimine ja sellega seotud mistahes kompensatsioon vastavad rahvusvahelise õiguse põhimõtetele.

3. Kummagi lepingupoole kodanikele või kompaniidele, kelle investeeringud on kannatanud kahju teise lepingupoole territooriumil sõja või muu relvastatud konflikti, revolutsiooni, riikliku hädaolukorra, vastuhaku, elanikkonna rahutuste või muude sarnaste sündmuste tõttu, antakse sellise teise lepingupoole poolt mitte vähem soodne käsitlus kui tema enda kodanikele või kompaniidele või mistahes kolmanda riigi kodanikele või kompaniidele, olenevalt sellest, milline käsitlus on soodsaim, kõigi abinõude suhtes, mida ta rakendab selliste kahjudega seoses.

Artikkel IV

1. Kumbki lepingupool lubab oma territooriumile ja sealt välja teha investeeringutega seotud ülekandeid vabalt ja viivituseeta. Sellised ülekanded hõlmavad:

- (a) tulused;
- (b) kompensatsiooni vastavalt artiklile III;
- (c) makseid, mis tulenevad investeeringuga seotud vaidlusest;
- (d) makseid, mis tehakse kontrakti alusel, sealhulgas laenulepingu kohaselt tehtud põhisumma ja lisaintresside maksete amortisatsioon;
- (e) kogu investeeringu või selle osa müügist või likvideerimisest saadud tulu; ja
- (f) kapitali juurdemaksud investeeringu hooldamiseks või arendamiseks.

2. Ülekanded teostatakse vabalt kasutatavas valuutas ülekande teostamise kuupäeval prevaleeriva turukursi alusel, mis vastab ülekande teostamise valuuta *spot*-tehingute kursile.

3. Sõltumata lõigete 1 ja 2 sätetest võib kumbki lepingupool säilitada seadused ja määrused, (a) mis nõuavad aruandeid valuutaülekannete kohta; ja (b) mis kehtestavad tulumaksud selliste vahendite abil nagu dividendidelt või muudelt ülekannetelt toimuv tulumaksu kinnipidamine. Veelgi enam, kumbki lepingupool võib kaitsta kreditoride õigusi või kindlustada võlakohustuste hüvitamise kohtuprotsesside kaudu oma seadusandluse õiglase, mitte-diskrimineeriva ja usaldusliku rakendamisega.

Artikkel V

Lepingupooled nõustuvad viivitamatult konsulteerima, kummagi poole taotlusel, et lahendada lepinguga seonduvaid mistahes vaidlusküsimusi või arutada iga probleemi, mis on seotud lepingu tõlgendamise või rakendamisega.

Artikkel VI

1. Käesoleva artikli tähenduses on investeeringut puudutavaks vaidluseks vaidlus ühe lepingupoole ja teise lepingupoole kodaniku või kompanii vahel, mis tekib seoses või mis puudutab:

- (a) investeerimislepingut selle lepingupoole ja sellise kodaniku või kompanii vahel;
- (b) investeeringuluba, mis on antud selle lepingupoole välisinvesteeringutega tegeleva ametkonna

poolt sellisele kodanikule või kompaniile; või

(c) käesoleva lepinguga seoses investeringule antud või loodud õiguse väidetavat rikkumist.

2. Investeringut puudutava vaidluse puhul peavad vaidluse pooled ennekõike püüdma lahendust leida konsultatsioonide ja läbirääkimiste teel. Juhul kui vaidlust ei ole võimalik lahendada sõbralikult, võib asjaomane kodanik või kompanii valida, kas lahendada vaidlus:

(a) vaidluse pooleks oleva lepingupoole kohtu või administratiivkohtu kaudu; või

(b) vastavalt mõnele rakendatavale, eelnevalt kokku lepitud vaidluste lahendamise korrale; või

(c) vastavalt lõike 3 sätetele.

3. (a) Juhul kui asjaomane kodanik või kompanii ei ole esitanud vaidlust lahendamiseks lõigete 2 a või b alusel ja kui kuus kuud on möödunud päevast, mil vaidlus tekkis, võib asjaomane kodanik või kompanii valida, esitades kirjaliku nõusoleku, vaidluse kohustusliku arbitraaži korras lahendamiseks esitamisega:

(i) Rahvusvahelisele Investeringuvaidluste Lahendamise Keskusele («Keskus»), mis on asutatud riikide ja teiste riikide kodanike vaheliste investeringuid puudutavate vaidluste lahendamise konventsiooniga, koostatud Washingtonis 18. märtsil 1965. a. («*ICSID* konventsioon»), tingimusel, et vastav lepingupool on ühinenud selle konventsiooniga; või

(ii) Keskuse Kõrvalosakonnale, kui Keskus ei ole kättesaadav; või

(iii) vastavalt ÜRO Rahvusvahelise Kaubandusõiguse Komisjoni (*UNCITRAL*) arbitraažinõuetele; või

(iv) mõnele muule arbitraažinstitutsioonile või vastavalt mingitele muudele arbitraažireeglitele, mille suhtes vaidluse pooled võivad omavahel kokku leppida.

(b) Kui asjaomane kodanik või kompanii on nõus, võib kumbki vaidluse osapool algatada arbitraaži vastavalt nõusolekus esitatud valikule.

4. Käesolevaga nõustub kumbki lepingupool igasuguse investeringuid puudutava vaidluse lahendamiseks esitamisega kohustusliku arbitraaži korras vastavalt kodaniku või kompanii lõike 3 alusel kirjalikus nõusolekus esitatud valikule. Selline nõusolek, millega kaasneb lõike 3 alusel tehtud kodaniku või kompanii kirjalik nõusolek, peab järgima nõudeid, mis puudutavad:

(a) vaidluse poolte kirjalikku nõusolekut vastavalt *ICSID* konventsiooni peatükile II (Keskuse jurisdiktsioon) ja vastavalt Kõrvalosakonna Reeglitele; ja

(b) «kirjalikku lepingut» vastavalt ÜRO välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja rakendamise konventsiooni, koostatud New Yorgis 10. juunil 1958. a. («New Yorgi konventsioon») (RT II 1993, 21/22, 51), artiklile II.

5. Iga käesoleva artikli lõigule 3 a ii, iii või iv vastav arbitraažiprotseduur viiakse läbi riigis, mis on New Yorgi konventsiooni osapoolteks.

6. Iga arbitraažikohtu otsus, mis on tehtud vastavalt käesolevale artiklile, on lõplik ja kohustuslik vaidluse pooltele. Kumbki lepingupool kohustub täitma iga sellise otsuse nõudeid ja kindlustama oma territooriumil selle rakendamise.

7. Üheski investeringut puudutava vaidlusega seotud kohtuprotsessis ei väida lepingupool kaitse, vastuhagi või vastutasu korras või muul viisil, et asjaomane kodanik või kompanii on saanud või saab vastavalt kindlustus- või garantiilepingule kahjutasu või mõnd muud kompensatsiooni kogu või osa oma väidetavate kahjude eest.

8. Käesoleva artikli lõike 3 alusel peetud arbitraažikohtus käsitletakse iga kompaniid, mis on seaduslikult asutatud vastavalt lepingupoole või selle poliitilise allüksuse seadustele ja määrustele ja mis vahetult enne vaidluse tekitanud sündmuste ilmnemist oli teise lepingupoole kodanike või kompaniide investering, selle teise lepingupoole kodaniku või kompaniina kooskõlas *ICSID* konventsiooni artikliga 25 2 b.

Artikkel VII

1. Iga lepingu tõlgendamist või rakendamist puudutav lepingupoolte vaheline vaidlus, mida ei ole lahendatud konsultatsioonide teel või muid diplomaatilisi kanaleid pidi, esitatakse ükskõik kumma lepingupoole taotlusel arbitraažikohtule siduva otsuse tegemiseks kooskõlas rahvusvahelise õiguse kehtivate nõuetega. Kui vaidluse osapoolte vahel puudub teistsugune kokkulepe, rakendatakse ÜRO Rahvusvahelise Kaubandusõiguse Komisjoni (*UNCITRAL*) arbitraažinõuded, välja arvatud selles osas, mis on lepingupoolte või vahekohtunike poolt muudetud.

2. Kahe kuu jooksul peale taotluse laekumist nimetab kumbki lepingupool vahekohtuniku. Kaks vahekohtunikku valivad kolmanda vahekohtuniku eesistujaks, kelleks on kolmanda riigi kodanik. *UNCITRAL*'i reeglid kolmeliikmelise kogu liikmete nimetamise kohta kehtivad *mutatis*

mutandis arbitraažikogu nimetamise kohta, välja arvatud juhul, kui neis nõuetes viidatud nimetaja volitusi omab Keskuse peasekretär.

3. Kui ei ole teisiti kokku lepitud, antakse kõik nõusolekud ja viiakse läbi kõik ülekuulamised kuue kuu jooksul alates kolmanda vahekohtuniku valimise kuupäevast ja kohus teeb oma otsused kahe kuu jooksul alates viimase nõusoleku andmise kuupäevast või ülekuulamiste lõpetamise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb toimub viimasena.

4. Eesistuja ja teiste vahekohtunike kulutused ning muud kohtuprotsesside kulud makstakse mõlema lepingupoole poolt võrdselt. Kohus võib omal äranägemisel määrata, et suurema osa kuludest maksab üks lepingupooltest.

Artikkel VIII

Käesolev leping ei piira:

(a) kummagi lepingupoole seadusi ega määrusi, administratiivpraktikat ega -protseduure ega administratiiv- või kohtuotsuseid;

(b) rahvusvahelisi juriidilisi kohustusi; ega

(c) kummagi lepingupoole poolt endale võetud kohustusi, sealhulgas neid, mida hõlmavad investeerimisleping või investeerimisluba,

mis annavad investeringutele või nendega seotud tegevustele enam soodustatud käsitluse, kui seda on käesoleva lepinguga muudel sarnastel juhtudel antud käsitus.

Artikkel IX

1. Käesolev leping ei takista kummagi lepingupoole poolt selliste abinõude rakendamist, mis on vajalikud avaliku korra säilitamiseks, lepingupoole kohustuste täitmiseks, mis on seotud rahvusvahelise rahu või julgeoleku säilitamise või taastamisega, või tema enda oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks.

2. Käesolev leping ei takista kummalgi lepingupoolel kehtestada investeringute tegemiseks erinõudeid, kuid need nõuded ei tohi kahjustada ühegi käesoleva lepinguga antud õiguse olemust.

Artikkel X

1. Kumbki lepingupool peab oma maksupoliitikas püüdma anda teise lepingupoole kodanikele ja kompaniidele õiglusele ja võrdsusele põhineva käsitluse.

2. Kuid käesoleva lepingu ja eriti artiklite VI ja VII tingimused puudutavad maksustamist ainult järgneva suhtes:

(a) eksproprieerimine vastavalt artiklile III;

(b) ülekanded vastavalt artiklile IV; või

(c) investeerimislepingu või -loa tingimuste järgimine ja rakendamine, nagu on viidatud artiklis VI 1 a või b,

sellisel määral, kuivõrd nad ei allu kahe lepingupoole vahelise topeltmaksustamise vältimise konventsiooni vaidluste lahendamise sätetele, või kui nad on kerkinud esile selliste vaidluste lahendamise tingimustega seoses ning ei ole lahendatud mõistliku ajavahemiku jooksul.

Artikkel XI

Käesolev leping kehtib lepingupoolte administratiivsete allüksuste kohta.

Artikkel XII

1. Käesolev leping jõustub kolmekümne päeva pärast peale ratifitseerimiskirjade vahetamise kuupäeva. Ta jääb jõusse kümneks aastaks ning on jõus ka edaspidi, kui teda ei ole tühistatud kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2. Ta kehtib investeringute suhtes, mis eksisteerivad lepingu jõustumise ajal, samuti investeringute suhtes, mis on tehtud või mis on omandatud pärast seda.

2. Kumbki lepingupool võib tühistada käesoleva lepingu kümne aasta möödumisel või ükskõik millisel ajal peale seda, edastades teisele lepingupoolele üheaastase etteteatamisajaga kirjaliku teate.

3. Investeringute suhtes, mis on tehtud või omandatud enne käesoleva lepingu tühistamise kuupäeva ja mille kohta käesolev leping muidu kehtib, jäävad peale seda kehtima kõigi teiste käesoleva lepingu artiklite sätteid veel kümneks aastaks alates sellise tühistamise kuupäevast.

4. Lisa moodustab käesoleva lepingu lahutamatu osa.

Ülaltoodu kinnituseks on vastavad täisvolinikud alla kirjutanud käesolevale lepingule.

Koostatud kahes eksemplaris Washingtonis, 19. aprillil 1994. aastal eesti ja inglise keeles, kusjuures mõlemad tekstid on võrdselt autentised.

**Eesti Vabariigi Valitsuse poolt
Mart LAAR**

**Ameerika Ühendriikide Valitsuse poolt
Albert GORE Jr.**

LISA

1. Eesti Vabariigi Valitsus reserveerib õiguse teha või säilitada piiratud erandeid riikliku käsitluse suhtes vastavalt artikli II lõikele 1, allpool toodud majandusharudes ja valdkondades: pangandus, kaasa arvatud laenu- ja hoiuinstiitutsioonid; valitsuse dotatsioonid; valitsuse kindlustus- ja laenuprogrammid; kinnisvara omamine; maa ja loodusvarade kasutamine; riigi- ja munitsipaalvara esmane omandamine Eesti Vabariigilt ja tema haldusüksustelt denatsionaliseerimise ja privatiseerimise käigus.

2. Ameerika Ühendriikide Valitsus reserveerib õiguse teha või säilitada piiratud erandeid riikliku käsitluse suhtes vastavalt artikli II lõikele 1, allpooltoodud majandusharudes ja valdkondades: õhustransport; ookeani- ja rannalaevandus; pangandus, väärtpaberid, kindlustus ja teised finantsteenused; valitsuse dotatsioonid; valitsuse kindlustus- ja laenuprogrammid; energia ja jõu tootmine; tolliagendid; kinnisvara omamine; eetri ja raadio ning televisiooni saateülekandejaamade valdamine ja käitamine; Satelliitülekande Korporatsioonis aktsiate omamine; telefoniliinide ja telegraafiteenuste haldamine; veealuste kaablisüsteemide haldamine; maa ja loodusressursside kasutamine; riiklike maavarade kaevandamine; ning meresõiduteenused ja meresõiduga seotud teenindus.

3. Ameerika Ühendriikide Valitsus säilitab õiguse teha või säilitada piiratud erandeid enamsoodustusrežiimi suhtes vastavalt artikli II lõigule 1, allpool toodud majandusharudes ja valdkondades:
kinnisvara omamine; riiklike maavarade kaevandamine; meresõiduteenused ja meresõiduga seotud teenindus; ja Ameerika Ühendriikide Valitsuse väärtpaberite esmane turg.